

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

1

Том 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Зміст

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ ВЧЕНОЇ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА	17
---	----

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

<i>Ківалов Сергій Васильович</i> ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	19
<i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i> ОКРЕМІ НОТАТКИ ЩОДО «ПРИНЦИПУ РІВНОГО ДОСТУПУ» І «ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ» У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	22
<i>Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна</i> ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕДУР ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ	26
<i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ	28
<i>Козачук Діана Анатоліївна</i> ЩОДО ОБСЯГУ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	32
<i>Негара Родіон Віталійович</i> УСНІЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ	35
<i>Осадчий Анатолій Юрійович, Закаленко Олена Василівна</i> СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	38
<i>Слободянюк Марина Анатоліївна</i> ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.	42
<i>Стрельников Андрій Вікторович</i> АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ ПАТРОНАТНИХ СЛУЖБОВЦІВ: РЕТРОСПЕКТИВА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	44
<i>Фролова Євгенія Ігорівна</i> ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.	48
<i>Чердинцев Юрій Герасимович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АТЕСТАЦІЇ СЛУЖБОВЦІВ МИТНИХ ОРГАНІВ	50
<i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i> ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	53
<i>Піть Ігор Юрійович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСАМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	56
<i>Бевзюк Ангеліна Костянтинівна</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ	59
<i>Данілов Олександр Дмитрович</i> НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СУДОВОЇ СИСТЕМИ	62

Кісліцина Ірина Олександрівна УЧАСТЬ ПРОКУРОРА В УКЛАДЕННІ УГОД ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.	351
Ковальчук Інна Сергіївна ПІДТРИМАННЯ ПУБЛІЧНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОКУРОРОМ : ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ ПІДХІД.	355
Кравченко Марина Олександрівна ЛЕГІТИМНІСТЬ ЯК ОДНА З ОЗНАК СУДОВОЇ ВЛАДИ.	357
Кубасенко Андрій Володимирович КРИТЕРІЙ ТА ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ: ДОСВІД АЗІЙСЬКИХ КРАЇН	359
Храпенко Олена Олегівна ОНЛАЙН-КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ: НОВА ЕРА НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ	362
Нестерчук Лілія Петрівна НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ У СИСТЕМІ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ІНСТИТУТІВ: ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ	366
Гривенко Владлен Вікторович ЩОДО ВПЛИВУ ВОЄННОГО СТАНУ НА ІНСТИТУТ АДВОКАТУРИ	370
Зубрицький Олександр Олександрович ЗМІНИ В ДИСЦИПЛІНАРНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ДОСВІД ВКДКА	372
Мозгалюв Віктор Юрійович ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕДАЧАХ ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.	375
Чорний Максим Михайлович ЩОДО ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ ПРОКУРОРА	379
Шербатий Роман Романович ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ У КОНТЕКСТІ ДОБОРУ ДО МІСЦЕВОГО СУДУ	381
СЕКЦІЯ 8. ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ Й ПРАКТИКИ	
Чанишева Галія Інсафівна ПРАВО НА СТРАЙК ЗА ПРОЄКТОМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО КОЛЕКТИВНІ ТРУДОВІ СПОРИ»	386
Бориченко Катерина Валеріївна ЩОДО ПРАКТИКИ ІНДЕКСАЦІЇ ПЕНСІЙ В УКРАЇНІ	390
Бурак Володимир Ярославич ПРО ПОШУК НОВОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.	393
Венедіктов Сергій Валентинович ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	396
Вишинецька Світлана Василівна ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ ДИРЕКТИВИ 2019/1152 ПРО ПРОЗОРИ ТА ПЕРЕДБАЧУВАНІ УМОВИ ПРАЦІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.	399
Lagutina Iryna Victorivna ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND SAFETY AND HEALTH AT WORK.	401

Гарашенко Людмила Петрівна ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ СЕРЕДНЬОГО ЗАРОБІТКУ ПРАЦІВНИКАМ, ПРИЗВАНИХ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	404
Краснов Єгор Володимирович СУДОВИЙ І ПОЗАСУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.	407
Наньєва Марія Іванівна ЗАХИСТ ПРАВ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	410
Панченко Анна Олександрівна ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕСПУБЛІЦІ КАЗАХСТАН: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.	413
Пожарова Оксана Вікторівна ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕВЕДЕНЬ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	416
Шукін Олександр Сергійович ЩОДО ПЕРЕБІГУ ОКРЕМИХ СТРОКІВ ЗВЕРНЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДО СУДУ ЗА ЗАХИСТОМ ТРУДОВИХ ПРАВ	419
Білик Олександр Сергійович СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТРУДОВОГО ПРАВА: СУЧАСНИЙ СТАН І НАПРЯМИ РОЗВИТКУ	423
Горбаченко Ерік Сергійович ОСНОВНІ ТРУДОВІ ОБОВ'ЯЗКИ РОБОТОДАВЦЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА	425
Жученко Руслан Олегович ПІДСТАВИ ПРИПИНЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ ЗА ПРОЄКТОМ ТРУДОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ	427
Калиновський Роман Михайлович ГАРАНТІЇ ПРИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ ОСІБ ІЗ СІМЕЙНИМИ ОБОВ'ЯЗКАМИ.	430
Карпенко Олександр Олександрович ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ОРГАНІВ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ОКРЕМИХ КРАЇН ЄС	433
Краснова Анастасія Валеріївна ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ ТА КОНСУЛЬТАЦІЇ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ	436
Мелешко Олексій Андрійович ВИДИ ДИСКРИМІНАЦІЇ В ТРУДОВОМУ ПРАВІ ТА ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ ІЗ ФОРМАМИ ДИСКРИМІНАЦІЇ	439
Мензатул Дмитро Володимирович ЮРИДИЧНІ ОЗНАКИ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВІ ТА СПРИЯТЛИВІ УМОВИ ПРАЦІ.	442
Мирончук Владислав Володимирович СТОРОНИ КОЛЕКТИВНОГО ДОГОВОРУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.	445
Онуфрієнко Дар'я Віталіївна ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН З ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ	448
Сітніков Микита Романович ПРИНЦИПИ ВЕДЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ПЕРЕГОВОРІВ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ	451
Соколов Дмитро Сергійович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СЛУЖБОВОГО ЧАСУ ТА ЧАСУ ВІДПОЧИНКУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	454

Бориченко Катерина Валеріївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення,
доктор юридичних наук, доцент*

ЩОДО ПРАКТИКИ ІНДЕКСАЦІЇ ПЕНСІЙ В УКРАЇНІ

Відповідно до ст. 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Принципи, засади і механізми здійснення загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, порядок призначення, перерахунку і виплати пенсій, надання соціальних послуг із коштів Пенсійного фонду України, що формуються шляхом сплати страхових внесків роботодавцями, з бюджетних та інших джерел, визначені Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09 липня 2003 року № 1058-IV (далі – Закон № 1058).

Преамбулою названого Закону України визначено, що зміна умов і норм загальнообов'язкового державного пенсійного страхування здійснюється виключно шляхом прийняття Законів про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Частиною третьою ст. 4 Закону № 1058 конкретизовано, що виключно законами про пенсійне забезпечення визначаються: «види пенсійного забезпечення; умови участі в пенсійній системі чи її рівнях; пенсійний вік для чоловіків та жінок, при досягненні якого особа має право на отримання пенсійних виплат; джерела формування коштів, що спрямовуються на пенсійне забезпечення; умови, норми та порядок пенсійного забезпечення; організація та порядок здійснення управління в системі пенсійного забезпечення».

Для однозначного розуміння досліджуваної проблеми доцільно встановити зміст поняття «пенсійне забезпечення». Так, у галузевій науці означеною категорією прийнято розуміти процес, який включає різні стадії: забезпечення права на пенсію, оформлення права на пенсію (підтвердження пенсійної правоздатності), здійснення права на пенсію (отримання пенсійної виплати, перерахунок її розміру, індексація тощо) [1, с. 456].

Таким чином, закріплення на законодавчому рівні припису щодо неможливості унормування порядку пенсійного забезпечення на рівні підзаконних нормативно-правових актів означає, що ключові умови призначення, перерахунку та припинення виплати пенсій мають визначатися на рівні закону та у подальшому можуть бути виключно конкретизованими у підзаконних нормативно-правових актах.

Так, ст. 9 Закону № 1058 передбачено, що в солідарній системі призначаються такі пенсійні виплати: 1) пенсія за віком; 2) пенсія по інвалідності; 3) пенсія у зв'язку з втратою годувальника.

Цим же Законом визначені умови та порядок їх призначення і перерахунку.

Зокрема, ч. 2 ст. 42 Закону № 1058 встановлено, що для забезпечення індексації пенсії щороку з 1 березня проводиться перерахунок раніше призначених пенсій шляхом збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховується для обчислення пенсії.

Розмір та порядок такого збільшення визначаються з урахуванням мінімального розміру збільшення за рішенням Кабінету Міністрів України у межах бюджету Пенсійного фонду.

З метою забезпечення ефективної реалізації права громадян на перерахунок їх пенсії Кабінетом Міністрів України 20 лютого 2019 року видано постанову № 124 «Питання проведення індексації пенсій у 2019 році», якою, серед іншого, затверджено Порядок проведення перерахунку пенсій відповідно до частини другої статті 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09 липня 2003 року № 1058-IV, який спрямований на врегулювання механізму проведення перерахунку раніше призначених пенсій шляхом збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховується для обчислення пенсії.

За приписами пункту 5 Порядку, перерахунок пенсій у вищевказаному випадку проводиться шляхом збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховувався для обчислення пенсії, станом на 1 жовтня 2017 року на коефіцієнт, визначений згідно з абзацом першим пункту 4 цього Порядку.

Перерахунок пенсії проводиться накопичувальним способом.

Кожна індексація пенсій після 2019 року проводилась на підставі постанов Кабінету Міністрів України «Про додаткові заходи соціального захисту пенсіонерів у 2021 році» від 22 лютого 2021 року № 127, «Про індексацію пенсій та заходи щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення у 2022 році» від 16 лютого 2022 року № 118, «Про індексацію пенсійних і страхових виплат та додаткових заходів щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення у 2023 році» від 24 лютого 2023 року № 168, «Про індексацію пенсійних і страхових виплат та додаткових заходів щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення у 2024 році» від 23 лютого 2024 року № 185, «Про індексацію пенсійних і страхових виплат та додаткові заходи щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення у 2025 році» від 25 лютого 2025 року № 209 згідно з Порядком проведення перерахунку пенсій відповідно до частини другої статті 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» шляхом збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховується для обчислення пенсії станом на 1 жовтня 2017 року на відповідні коефіцієнти, що істотно обмежує у праві на пенсію (її індексацію) осіб, яким відповідна грошова виплата призначена після 2019 року.

Таке обмеження прав пенсіонерів зумовлено тим, що положення Порядку не узгоджені з приписами частини другої ст. 42 Закону № 1058 оскільки по-різному визначають показник, який збільшується на відповідні коефіцієнти:

- показник середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховується для обчислення пенсії (за приписами Закону);
- показник середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховується для обчислення пенсії, станом на 01 жовтня 2017 року (за приписами Порядку).

У цьому сенсі варто звернутися до правил визначення юридичної сили нормативно-правового акту та його застосування.

Так, відповідно до листа Міністерства юстиції України від 30 листопада 2009 року за № Н-35267-18, юридична сила закону як основного джерела права визначаються виходячи з конституційних положень.

Характерною рисою закону, яка відрізняє його від інших нормативно-правових актів, є прийняття вищим представницьким органом державної влади. Пунктом 3 частини першої статті 85 Конституції України закріплено, що прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України.

У Рішенні Конституційного Суду України від 17 жовтня 2002 року № 17-рп йдеться, що Верховна Рада України є єдиним органом законодавчої влади, а тому що жоден інший суб'єкт в Україні не уповноважений приймати закони.

Однією з особливостей, яка відрізняє закон від інших нормативно-правових актів, є те, що його прийняття зумовлено необхідністю врегулювання найбільш важливих суспільних відносин, коло яких визначено, зокрема, ст. 92 Конституції України.

Всі підзаконні нормативно-правові акти видаються на основі законів та за своїм змістом не повинні суперечити їм. Підпорядкованість таких актів законам закріплена у положеннях Конституції України. Саме у цьому полягає зміст вищої юридичної сили закону.

Одним із суб'єктів, уповноважених видавати підзаконні нормативно-правові акти, є Кабінет Міністрів України, який у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, а також підзаконними нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Конституції та законів України.

Оскільки фактично акти Кабінету Міністрів України є похідними від закону, то у разі суперечності приписів підзаконного акту нормам закону слід застосовувати норми закону, оскільки він має вищу юридичну силу.

Аналогічні висновки викладені у постанові Верховного Суду від 27 січня 2025 року у справі № 620/7211/24 [2].

Таким чином, у сучасних умовах при проведенні перерахунку пенсій, призначених у 2020-2024 роках згідно з Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», у зв'язку з щорічною індексацією, збільшенню підлягає показник середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплаче-

но страхові внески, та який враховується для обчислення пенсії, як це передбачено ч. 2 ст. 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Застосуванню також підлягають відповідні постанови Кабінету Міністрів України про індексацію пенсій. Проте абз. 1 в сукупності з абз. 2 п. 5 Порядку повинні застосовуватися виключно відповідно до ч. 2 ст. 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», шляхом збільшення на відповідний коефіцієнт показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховувався для обчислення пенсії під час її призначення.

З метою забезпечення відповідності підзаконного нормативно-правового акта Закону України доцільно внести зміни до Порядку проведення перерахунку пенсій відповідно до частини другої статті 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Питання проведення індексації пенсій у 2019 році» від 20 лютого 2019 року № 124, шляхом викладення його абз. 1 п. 5 у такій редакції:

«5. У 2019 році перерахунок пенсій у зв'язку із збільшенням показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховується для обчислення пенсії, проводиться шляхом збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховувався для обчислення пенсії, на коефіцієнт, визначений згідно з абзацом першим пункту 4 цього Порядку».

Список використаних джерел:

1. Шумило М. М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні. Київ : Ніка-Центр, 2016. 680 с.
2. Постанова Верховного Суду від 27 січня 2025 року у справі № 620/7211/24. Єдиний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124717465>

Ключові слова: соціальний захист, пенсійне страхування, індексація пенсій, законодавство України.

Keywords: social protection, pension insurance, pension indexation, legislation of Ukraine.

Бурак Володимир Ярославович

Львівський національний університет імені Івана Франка,

професор кафедри соціального права,

доктор юридичних наук, професор

ПРО ПОШУК НОВОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Вирішення соціальних проблем є одним з актуальних завдань і орієнтиром розвитку цивілізованої держави. Одним із напрямів вирішення соціальних проблем суспільства є соціальне забезпечення, яке покликане надавати матеріальну